

ČESKÁ VIZE

= deset nejdůležitějších hodnot, na kterých by měla stát budoucnost naší společnosti

KRÁTKÁ (cca 40 řádků, 1 strana A4) ESEJ (sloupek, črta, úvaha, reflexe, komentář, dialog, výzva, poselství, zpráva, dopis, návod, kuchařka, seznam, grafika...) formulovaná pro závěrečný díl ročního cyklu diskusí KABINET HAVEL – Úsvit v Čechách, který se uskuteční 19. listopadu 2009 v Brně.
www.usvitvcechach.cz

PETR MIKŠÍČEK - ČESKÁ VIZE

zveřejněno v Kavárně iDNES.cz v úterý 8. září 2009

Musíme se rozhodnout mezi paradigmaty dvou století: Dvacátého a jednadvacátého.

V 90. letech 20. století jsme byli premianty postkomunistických zemí a ke skupině evropských zemí jsme doběhli mezi prvními. Po dlouhé době to byl výsledek naší svobodné volby a vůle. Doběhnout skupinu „vrstevníků“ by však měl být začátek, nikoli cíl naší cesty. Zatím jsme v této skupině spíše považováni za lehce pubertální děcko. Češi umějí výtečně dohánět ztráty z minula. Vyhrabat se ze dna, doběhnout peloton či povstat z trosek, to je výzva, kterou český národ dobře zvládá. Je to totiž výkonnostní, nikoli vytrvalostní disciplína. Země se stabilní demokracií tuto disciplínu nepotřebuje umět. Bavoří se po revoluci v roce 1989 divili „zlatým českým ručičkám“, které uměly opravit neopravitelé. Například zdevastované kostely. Zároveň ale dodávali, že pro ně je to tak trochu bizarní schopnost, protože oni si nikdy nic spadnout nenechali. Jinak řečeno, byli schopni dlouhodobě pečovat o svůj kulturní status quo.

Mnohem náročnější je se skupinou udržet krok a získat si v ní důstojné místo. Vybudovat si respekt a sebevědomí. Udržet se na špičce a podílet se na vedení skupiny závodníků ale Češi příliš neumějí. Ukazuje se naše mezinárodní nezkušenost a neschopnost vést. Udržet si morální, tvůrčí a ekonomickou sílu na dlouhých tratích je naším problémem. Hádáme se, osočujeme a žárlíme na toho, kdo je leaderem. I proto za našeho evropského předsednictví nebyl na velitelském můstku klid.

Hlavní výzvou pro naši společnost by tedy mělo být dokázat, že umíme být premianty i na dlouhé trati. K tomu je ale potřeba mít jasnou představu o vlastním směřování. Chceme budovat vzdělanostní ekonomiku a nechat české hlavy technologicky inovovat Evropu, nebo budovat rozvoj státu na těžbě a spalování uhlí a prodávat Evropě energii? Musíme se rozhodnout mezi paradigmaty dvou století: Dvacátého a jednadvacátého.

Po vstupu ČR do EU se z politiky téměř vytratila významná sociokulturní témata. Souvisí to se zvolněním tempa reform, koncem „legislativní smrště“ nutné pro vstup do EU. Česko se v dnešních dnech drží skupinky vůdčích ryb a bez vlastního přičinění proplouvá časoprostorem. Schází vize, jak dál kultivovat český národ v dobách míru, demokracie, kdy chybí veřejný nepřítel. V poslední době mi ve vysoké politice scházejí morální apely, filosofické kontexty a pokorná inteligentní vůle naslouchat a zapojit se do spolupráce v Evropě. V době, kdy v nejvyšších politických patrech je dominantním druhem podnikatel a ekonom, se nemůžeme divit, že zde mohutní klientelismus, korupce a lobbying. Uvědomme si, že všechny tyto disciplíny jsou lidem, pro něž je cílem rychlý zisk, nejbližší psychosociální dovedností. Tito podnikatelé v politice dělají i nadále to, co je baví a co jim v podnikání přineslo úspěch. Tedy vytváření sítě kamarádů, bourání veškerých tabu a tradičních hodnot, které pouze zamezují volnému obchodu, promazávání ekonomického soukolí. Oni dělají i nadále byznys v nejvyšších patrech a stát je řízen úřady. Tragikomická je dnešní politická situace. Politici veřejně prohlásili, že nemohou vládnout, protože na to nemají čas. Musí vést politický předvolební boj o voliče, navazovat strategické spojení. A proto stát řídí úředníci, odborníci. Myslíte, že tyto žurnáloví politici to po nich převezmou a budou řídit stát? Kdepak. Omyl. Stát budou nadále řídit úředníci a politici se budou nechávat i nadále v lavicích Parlamentu a dalších státních institucí omývat vlnkami korupce a poposedávat tak, jak moc chtějí, aby je korupce namočila. Aby před dalšími volbami nebyli moc mokří. Dnešní politici nejsou žádní filosofové, jejichž oblíbenou disciplínou je hledání pravdy. Dnes nám zkrátka vládnou kluci, jejichž písečkem je

ekonomika, nikoliv tázání. Lidé, které nezajímá, co je písek, proč je písek, ale kolik má zrněk a jak s nimi obchodovat. Toto bezbřehé prospěchářství se rozšiřuje do celé společnosti.

Dnešní doba ekonomů na trůně postulovala nový společenský konsensus. Lidé, kteří vyrůstali v totalitním paradigmatu „*Kdo nekrade, okrádá vlastní rodinu.*“ nebo „*Já na to mám!*“, se dnes chopili moci, vládnou konexemi a penězi a z tohoto motta učinili systém fungování společnosti. Přihrávat si „*malou domů*“ je normální jak u dnešních politiků, tak i u každého občana, který si takového politika vezme za vzor. Uvědomme si ale jednu zásadní věc. Korupce zanášá do jinak racionálního ekonomického systému chybu. To ona umožňuje nesystémové kroky, podvody, přílepký k zákonům. A pokud její projevy budou stále sílit, je logické, že celý ekonomický systém se převáží z důrazu na přežití celku k důrazu na přežití jednotlivých vlivných skupin a potažmo pádu celku. Korupce samozřejmě ovlivňuje i jinak neracionální systém kultury. Ta pod tlakem relativizace všech hodnot upadá, degeneruje a uvolňuje místo jiné kultuře, která ji nahradí. Jako již v českých zemích tolikrát.

Cestu do dalšího dvacetiletí tedy vidím v **angažování se širšího spektra společenských elit v politice**, kteří svým kritickým úsudkem nedovolí, aby si někdo „*neznámý*“ mohl koupit pár metrů trubky plynovodu a držet tak v šachu český stát, resp. lépe diktovat ceny. Tito lidé se přirozeně děsí spontánní aktivity občanů v rámci neziskového sektoru, ve kterém není hlavním mazadlem korupce, ale individuální vůle po sebevzdělávání a kultivaci. Proto je účinným prostředkem k zastavení korupčního prostředí vyšší **zapojení občanů do neziskového sektoru**, aby poznali pravou motivaci k jednání a kultivaci. Struktura neziskového sektoru nám tak může ukázat „díry“ v péči státu o člověka, kulturu, přírodu a vztahy se sousedy. **Kultivace a sebevzdělání** je od své podstaty dlouhodobým cílem aktivních obyvatel. Tím neziskový sektor přispívá k vytvoření dlouhodobé linie a tváře české kultury.

Také očekávám, že po prvním kroku zpět v rámci „*trvale udržitelného ústupu*“ civilizace ze svých neudržitelných pozic spotřeby na hlavu, tedy po zákazu prodeje klasických žárovek, přijdou další kroky, které budou velmi **účinně snižovat naši energetickou spotřebu**. Výrazem naší vyspělosti nebude počet žárovek, které si můžeme koupit do zásoby, ale naopak počet vyměněných. Přijde doba, kdy člověk svítící starou žárovkou bude stejně sobeckým jako žena v pravém kožichu nebo jedlík velrybího masa.

V současné době není Česko premiantem ani v jednom z výše uvedených témat. Jsme spíše brzdou sociokulturního rozvoje Evropy. Ukazuje se, že Čechům ke štěstí stačí velmi nízká kulturní úroveň, neusilují o další rozvoj. To bychom měli změnit. Politicky jsme sice dostihli hlavní evropský peloton, ale kulturně stále zaostáváme. I proto je nutné i nadále **rozvít naše kulturní a sociální dovednosti**, inspirovat se ze zahraničí (nikoli to zesměšňovat) a nelpět na českých „*knedlíkových*“ hodnotách. Nemůže nám zkrátka stačit pouze fakt vnějškové integrity v rámci Evropské unie. Musíme s tímto civilizačním okruhem souznít i vnitřně. Zvláště, když je po stránce technologií a přístupu k životnímu prostředí nejprogresivnějším kontinentem světa. V době, kdy se ukazuje, že samotná lidská kultura vytváří konkurenční evoluci a je v opozici vůči původní evoluci přírodní, je nutné se podílet na reformě kultury.

Nechtěl bych žít v takové zemi, kde se zuby nehty udržuje v chodu koncepce stálého ekonomického růstu civilizace bez ohledu na limity růstu a přírodní zdroje a relativizují se rodící se vize 21. století. Držme se Evropy, nebo skončíme pod vlivem Ruska, tedy země, která se živí prodejem energií světu, resp. drog pro ekonomický konzumní systém. Což je to jediné, co opravdu umí. Jedna strana postuluje myšlení 21. století a druhá udržuje při životě myšlení 20. století.